

ČIŠTĚNÍ A ÚKLID

STUDIE

2007

Čištění a úklid

studie

Sestavila: Rosa

Studie byla zpracována s využitím informací poskytnutých organizacemi:

- Česká asociace úklidu a čištění, Praha
- Vysoká škola chemicko-technologická, Praha
- Firma VK-úklid, České Budějovice

Obálka: Attavena

Vydala: Síť ekologických poraden (STEP)

Vydání první, 2007

Bližší informace: www.zeleneuradovani.cz

Materiál je spolufinancován ze zdrojů EU – programu Transition Facility. Za jeho obsah je výhradně odpovědná Síť ekologických poraden a nelze jej v žádném případě považovat za názor Evropské unie.

Čisticí a úklidové prostředky

Úvod

Cílem této studie je poskytnout informace pro usnadnění implementace ekologicky šetrných metod úklidu, zejména ve veřejných institucích. Ve spolupráci s odborníky byla vypracována definice ekologicky šetrného úklidu, kritéria hodnocení ekologické šetrnosti čisticích produktů na základě jejich složení a průvodce pro zadávání ekologicky šetrného úklidu prostřednictvím veřejných zakázek. Studie by proto měla posloužit jako praktický materiál institucím, které chtějí ve svých budovách uklízet ekologicky šetrně, a to jak zajišťujících úklid vlastními zaměstnanci tak i těch, které si najímají externího dodavatele těchto služeb. Věříme, že obsahuje i zajímavé informace pro ekologicky zodpovědné malospotřebitele.

Jak zjistit ekologickou šetrnost výrobků, hodnotící kritéria

V oblasti úklidu a čištění se ekologická šetrnost týká především dvou skupin výrobků – čisticích prostředků a pomůcek, které se při úklidu používají. Takovými pomůckami mohou být například mopy, úklidové kbelíky, dávkovače, stírací materiály, apod.

Pokud jde o čisticí prostředky, nejsnadnější při přímém nákupu zboží je řídit se údaji na obalu, případně podle bezpečnostního listu. Situaci podstatně usnadňuje, pokud je výrobek certifikován jako „ekologicky šetrný“ některým ze systémů ekologického značení výrobků. Pro získání takového certifikátu musí výrobek splňovat kritéria týkající se nejen chemického složení, ale i biologické rozložitelnosti, ekotoxicity pro vodní organizmy, dermální dráždivosti, kontaminace patogenními organizmy i recyklovatelnosti obalového materiálu. Značka tohoto certifikátu je potom také na obalu. U nás se můžeme setkat nejen s českým označením „Ekologicky šetrný výrobek“, ale i dalšími.

Tabulka: Příklady certifikátů systémů ekologického značení výrobků

Ekologicky šetrný výrobek	„Umweltzeichen“	Der blaue Engel	„Severská labuť“	„The flower“
www.ekoznacka.cz	www.umweltzeichen.at	www.blauer-engel.de	ecolabel.no	www.eco-label.com
				
Česká republika	Rakousko	Německo	Skandinávie	Evropská unie

Značení výrobků je však dobrovolné, proto záleží jen na výrobcí, jestli se své produkty rozhodne k certifikaci přihlásit. Některé čisticí prostředky na trhu tak certifikační kritéria splňují, ale běžný zákazník to nepozná.

Pro jednoduchou orientaci v obchodě lze použít následující ukazatele. Při jejich tvorbě jsme se inspirovali směrnicemi MŽP „Ekologicky šetrný výrobek“ č. 07-2006

^{*)} Na stránkách www.ekoznacka.cz se nachází i seznam všech certifikovaných produktů.

pro tekuté čisticí přípravky a č. 03-2006 pro prací prostředky pro textilie.

Tabulka: Orientační ukazatele ekologické šetrnosti čisticích a pracích prostředků

Složení: výrobek neobsahuje EDTA a její soli
Složení: maximální obsah fosforu (ve všech jeho formách) je 0,1% hm.
Složení: výrobek neobsahuje NTA (nitriloacetát)
Výrobek neobsahuje žádnou z látek označených jako R 45,46,49, R50-R53, 60,61,62,63,64
Obal výrobku je recyklovatelný (papír, plasty mimo PVC)
Na obalu výrobku je informace o doporučeném dávkování
Obal výrobku umožňuje dodržet doporučené dávkování (má dávkovací uzávěr, nebo jde dávkovat po kapkách nebo stříkem)
Výrobek je na obalu označen ekoznačkou (viz výše).

Pokud má výrobek ekoznačku nebo splňuje i všechny ostatní ukazatele, potom jej lze považovat za relativně ekologicky šetrný. Při orientačním průzkumu dostupnosti bylo zjištěno, že podstatná část sortimentu čisticích prostředků výše uvedená kritéria splňuje.

Pro potřeby podrobnějšího hodnocení jsme ve spolupráci s Vysokou školou chemicko-technologickou v Praze vypracovali hodnotící kritéria. Ta jsou založena na složení výrobku uvedeného na obalu a v bezpečnostním listu.

Hodnocení se provádí na základě údajů obsažených v bezpečnostních listech výrobků: složení a R-věty na výrobek se vztahující. Klasifikace jednotlivých látek vychází z kritérií pro hodnocení pracích a čisticích prostředků rakouské organizace „die umweltberatung“, směrnic MŽP a EU pro hodnocení ekologické šetrnosti této skupiny produktů a konzultací těchto podkladů s odborníky Vysoké školy chemicko-technologické v Praze (prof. Ing. Pavel Pitter, DrSc.). Metodika hodnocení, viz Příloha 1, výsledky hodnocení viz Příloha 2 („excelová tabulka, elektronicky na CD). Ze 313 prostředků bylo 63 hodnoceno jako ekologicky šetrných, stejný počet jako přípustných s výhradami a 66 jako nežádoucích. Celkem 121 výrobků nebylo hodnoceno, protože nebyl dostupný jejich bezpečnostní list nebo nebylo dost informací o jejich chemickém složení, včetně případů, kdy nebylo jasné, do jaké kategorie dle vlivu na životní prostředí obsažené látky zařadit.

V případě poptávky po dodávce většího množství čisticích prostředků nebo zajišťování úklidu externí firmou lze ekologickou šetrnost prostředků používaných při úklidu zohlednit v zadávací dokumentaci (viz níže).

Ekologická šetrnost výrobků druhé skupiny – úklidových pomůcek a materiálů – vyplývá jednak z materiálu, ze kterého jsou zhotoveny a souvisí s funkcí, pro jakou jsou při úklidu využívány. V tomto smyslu jsou upřednostňovány materiály přírodní a biologicky rozložitelné (např. dřevo, přírodní tkaniny), recyklovatelné (např. polyethylen, polypropylen, ocel), použitelné opakovaně a trvanlivé (např. utěrky z mikrovláken) a napomáhající ekologické šetrnosti a efektivitě čištění (např. výše jmenované, dávkovací uzávěry, dávkovací lahve, atd.). Užitečným vodítkem může být i následující definice ekologicky šetrného úklidu.

Definice ekologického úklidu

Toto vymezení bylo vypracováno ve spolupráci s Českou asociací úklidu a čištění (CAC).

Ekologicky šetrnější způsob úklidu je:

takový způsob, při kterém je z důvodu snížení negativních dopadů na životní prostředí a zdraví úklidového personálu a osob v uklízených prostorách přebývajících minimalizováno použití chemických a desinfekčních prostředků na míru nezbytnou pro splnění hygienických standardů a je maximalizován důraz na využití působení teploty, mechanického působení a doby působení. Hlavními znaky ekologicky šetrného úklidu jsou:

- **Prevence znečištění:** Využívání opatření, která brání znečištění (např. rohože a čisticí zóny na frekventovaných místech – vchody do budov, místa před nápojovými automaty, přechody mezi jednotlivými prostory – např. výroby a administrativní části, vchody na WC a podobně), což snižuje frekvenci úklidu a množství potřebných chemických prostředků.
- **Důraz na mechanické působení, čas působení a teplotu,** což vede k omezení používání chemických prostředků.
- **Chemické prostředky je nutné používat dle správně zvolených účinných látek a míry znečištění.**
- **Omezení škály používaných výrobků, centrální skladování a přesné instrukce** jak čisticí prostředky používat úsporně a efektivně (včetně jejich dokumentace a především správného dávkování a kontroly skutečné spotřeby) pro personál při rozdělování čisticích prostředků.
- **Z chemických prostředků jsou upřednostňovány ty splňující maximum kritérií ekologické šetrnosti.** Mezi tato kritéria patří absence či nízká koncentrace látek škodlivých pro zdraví i životní prostředí v rozředěném stavu (dle směrnic pro environmentální značení výrobků), vyšší koncentrace účinných látek v koncentrátu určeném k ředění, recyklovatelnost obalu. Kritéria ekologické šetrnosti splňují výrobky s certifikátem „Ekologicky šetrný výrobek“ (ČR), „The Flower“ (EU) nebo jiného nezávislého systému environmentálního značení výrobků. K takto preferovaným prostředkům se počítá i čistá voda a 8% roztok kyseliny octové (kuchyňský ocet).
- **Nepoužívání produktů, které nejsou nezbytně nutné (např. **speciální desinfekční prostředky, zejména na bázi chlornanu sodného a dezodoranty na WC**).**
- **Přesné dávkování používaných čisticích prostředků:** jen tolik, kolik je skutečně potřebné a tak málo, jak je možné pro zajištění dostatečného čisticího účinku a splnění hygienických standardů. S tím souvisí používání přesných dávkovacích pomůcek (dávkovací lahve, dávkovací uzávěry, uzavřené dávkovací systémy)
- **Používání takových pomůcek, které napomáhají nižší spotřebě a potřebě chemických přípravků,** jako jsou např. mikrovláknové utěrky a mopy. Dále uzavírání pórů materiálů v pravidelných intervalech (voskování, impregnace, krystalizace, vyplňování pórů atd.), aby nebylo nutné v rámci úklidu používat hloubkové čističe či radikální odstraňovače a na běžnou údržbu bylo možné používat jen minimální množství chemických prostředků.
- **Úklidový personál má přehled o dopadu různých účinných látek a přísad na**

životní prostředí a lidské zdraví (jak uklízečů a uklízeček tak i dalších osob včetně managementu, který pracovníky přímo řídí)

Jak na ekologicky šetrný úklid prostřednictvím veřejných zakázek

První kroky k zavedení ekologicky šetrného úklidu

Před vlastním uvedením kritérií ekologické šetrnosti pro nákup prostředků a pomůcek pro úklid nebo požadavků na ekologicky šetrné úklidové služby do praxe doporučujeme veřejným institucím provést několik přípravných opatření, která napomohou zvýšit transparentnost postupu, vyjasnit si cíle, vyhnout se právním nejasnostem a dalším obtížím. Z těchto přípravných opatření zdůrazňujeme především následující:

- ***Přijměte politické rozhodnutí nakupovat ekologicky šetrné čisticí prostředky a upřednostňovat ekologicky šetrné metody úklidu***

Kvůli vnější transparentnosti záměrů a poskytnutí kompetence zaměstnancům pro realizaci praktických kroků, ať už má být úklid zajišťován vlastními zaměstnanci nebo externí firmou, je vhodné přijmout rozhodnutí o nákupu ekologicky šetrnějších prostředků nebo o provádění ekologicky šetrného úklidu obecně na politické úrovni. Takové politické rozhodnutí může být součástí celkové strategie pro zavedení zeleného nakupování/provozu, a nebo může být samostatným strategickým opatřením. Mělo by obsahovat jasné cíle a kompetence pro svou implementaci a jasný odkaz na zásady ekologicky šetrnějšího provozu obecně. Jeho součástí by měla být i strategie, jak informovat dodavatele zboží a služeb, že vaše instituce dává přednost ekologicky šetrnějším variantám jejich zboží a služeb.

- ***Komunikujte se všemi zaměstnanci, kteří mají co do činění s úklidem a zásobováním (schůzky, vývěsky, hlášení místním rozhlasem, tištěné či e-mailové oběžníky, informační setkání, semináře s externím odborníkem)***

Efektivní zavedení ekologicky šetrného úklidu vyžaduje důslednost všech zaměstnanců, kterých se to týká – od politiků, kteří přijímají strategické a koncepční dokumenty, přes ředitele/tajemníky úřadů vytvářející vnitřní směrnice, zaměstnance oddělení zásobování až po úklidový personál a ostatní zaměstnance, kteří v prostorách veřejné instituce pracují.

V případě instituce, jež hodlá zajišťovat úklid prostřednictvím úklidové firmy, je taková komunikace důležitá především při prvotním rozhodnutí, na jehož základě bude poptávána a vybírána úklidová firma, která je schopna zajistit a provádět ekologicky šetrný úklid. Toto rozhodnutí se promítne nejen do přípravy a formulace zadávacích podmínek, v nichž bude třeba definovat standardy provádění ekologického úklidu a smluvní podmínky, za nichž bude daný ekologický úklid realizován, ale také v oblasti provádění kontroly dodržování standardů ekologického úklidu.

Napomoci může uspořádání informačního semináře na téma „proč uklízet ekologicky a co od ekologicky šetrného úklidu očekáváme“.

Úklid ekologicky – klíčové zásady při zadávání veřejných zakázek

- ***Zajistěte transparentnost od samého začátku***

Povinnost dodržovat zásady transparentnosti, rovného zacházení a nediskriminace vyplývá už ze zákona 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách (dále jen „zákon o

veřejných zakázkách“). Za každých okolností je třeba zajistit, aby toto pravidlo bylo dodrženo od úplného počátku zadávacího řízení. Dobrým začátkem může být zveřejnění přijatého politického rozhodnutí přejít na ekologicky šetrnější metody úklidu s informací pro potenciální dodavatele prostředků a vybavení pro ekologicky šetrnější úklid nebo poskytovatele úklidových služeb (podle toho, jestli má být úklid zajišťován vašimi zaměstnanci nebo externí firmou). Můžete tak vhodně učinit prostřednictvím WWW stránek, tiskové zprávy nebo tiskové konference.

- **Požadujte ekologicky šetrný úklid a nebo poptávejte ekologicky šetrné prostředky již v zadávacích podmínkách, nejlépe ve vymezení předmětu veřejné zakázky**

Váš záměr poptávat či upřednostňovat ekologicky šetrný úklid nebo ekologicky šetrné úklidové prostředky musí být zřejmý již z formulace zadávacích podmínek, zejména z těch, které se týkají definice předmětu veřejné zakázky, příp. hodnotících kritérií. Uplatnění či zohlednění ekologických hledisek teprve až v dalších fázích zadávacího řízení po jeho zahájení by bez jejich uvedení v zadávacích podmínkách nebylo možné. Zadavatel např. v zadávacích podmínkách uvede, že požaduje, aby úklid byl zajišťován ekologicky šetrnými úklidovými prostředky (čisticí prostředky, pomůcky) a metodami, k čemuž se uchazeč ve své nabídce zaváže. Zadavatel může stanovit jako smluvní podmínku též sankci za zjištění porušení pravidel a standardů ekologicky šetrného úklidu.

Pokud úklid provádějí vaši vlastní zaměstnanci a ve veřejné zakázce budeme poptávat jen čisticí prostředky a pomůcky, můžete ve vymezení předmětu zakázky uvést, že vám budou dodávány jedinečně čistící prostředky a pomůcky s certifikátem „Ekologicky šetrný výrobek“, a nebo že tyto výrobky s certifikátem „Ekologicky šetrný výrobek“ budete v rámci hodnocení zvýhodňovat, přičemž samozřejmě musíme v zadávacích podmínkách uvést způsob jejich zvýhodnění při hodnocení. Formulace zadávacích podmínek, resp. přípravná fáze veřejné zakázky je nejdůležitější částí zadávacího řízení určující jeho úspěšný průběh a vyústění v podobě uzavření smlouvy odpovídající zadavatelovým potřebám.

- **Zajistěte vašemu oznámení zadávacího řízení širokou publicitu**

Čím více budete informace o vašich záměrech šířit, tím více podpoříte svůj image jako instituce, která se chová zodpovědně vůči životnímu prostředí.

V každém případě jako zadavatel veřejné zakázky musíte dostát své zákonné povinnosti uveřejnit oznámení o zahájení zadávacího řízení dané ustanovením § 146 zákona o veřejných zakázkách. Zadavatel je v souladu s tímto ustanovením povinen uveřejnit oznámení o zahájení zadávacího řízení v informačním systému veřejných zakázek a v případě nadlimitních veřejných zakázek nebo veřejných zakázek na služby uvedených v příloze č. 1 zákona (tzn. i v případě podlimitní veřejné zakázky na úklidové služby, které jsou do přílohy č. 1 zákona zařazeny) též v Úředním věstníku EU. Další uveřejnění (např. na www stránkách zadavatele) jsou možná teprve až po odeslání oznámení k uveřejnění v zákonem daných institucích.

- **Nakupujte společně**

Společným nakupováním se rozumí, že se několik veřejných institucí sdruží nebo jinak spojí za účelem společného postupu při nakupování dodávek či služeb. Společným nakupováním mohou veřejné instituce ušetřit podstatné částky finančních prostředků, a to jak prostřednictvím výhodnější nákupní ceny v důsledku množstevní

slevy, tak i úsporami administrativních nákladů. Společné nakupování dává silný signál pro trh. Řada studií dobré praxe ukazuje, že společné nakupování je chytré nakupování.

Zákon o veřejných zakázkách společné nakupování umožňuje hned ve dvou svých ustanoveních a dvojím způsobem. První způsob představuje možnost dle ustanovení § 8 zákona, dle kterého se za jednoho zadavatele považuje i několik zadavatelů, pokud se sdruží či jinak spojí pro účely postupu směřujícího k zadání veřejné zakázky (dále jen „sdružení zadavatelů“). V takovém případě jsou tito zadavatelé povinni před zahájením zadávacího řízení uzavřít písemnou smlouvu, ve které si upraví vzájemná práva a povinnosti související se zadávacím řízením a stanoví způsob jednání jménem účastníků sdružení zadavatelů. Druhý způsob možného postupu při společném nakupování je v zákoně o veřejných zakázkách nově zavedený institut centrálního zadavatele (ustanovení § 3 zákona). Institut centrálního zadavatele umožňuje, aby si několik zadavatelů mohlo zvolit jeden subjekt - centrálního zadavatele, který bude pro ně zadávat veřejné zakázky společně. V oblasti ekologicky šetrného úklidu se možnost společného nakupování jeví jako vhodná forma pro veřejné zakázky, jejichž předmětem je nákup úklidových prostředků a pomůcek.

Úklid ekologicky – zohlednění požadavků ekologické šetrnosti v zadávacích podmínkách veřejných zakázek

V následující části tohoto textu si uvedeme tři oblasti zadávacích podmínek k veřejným zakázkám na čisticí prostředky nebo úklidové služby, v nichž můžeme zohlednit požadavky na ekologickou šetrnost a kritéria ekologické šetrnosti. Tyto požadavky v jednotlivých oblastech může zadavatel v zadávacích podmínkách uplatnit buď samostatně nebo v kombinaci dle svých cílů a potřeb.

a) Definice předmětu veřejné zakázky

Nejsnazší způsob, jak si zajistit zohlednění ekologické šetrnosti při plnění veřejné zakázky, je učinit ji předmětem veřejné zakázky. Zadavatel má povinnost v zadávacích podmínkách specifikovat předmět veřejné zakázky dostatečně přesně a určitě, aby umožnil uchazečům podat vzájemně porovnatelné nabídky. To znamená, že zadavatel bude v rámci definice předmětu veřejné zakázky přímo požadovat ekologicky šetrné výrobky nebo služby prováděné ekologicky šetrnými metodami a za využití ekologicky šetrných prostředků. Zadavatel specifikuje předmět veřejné zakázky prostřednictvím technických podmínek a jednoznačného určení rozsahu a množství.

V rámci technických podmínek zadavatel stanovuje charakteristiky a požadavky na minimální parametry, vlastnosti vztahující se k výkonu a funkci výrobků a služeb, které musí nabízené výrobky a služby nezbytně splňovat. Ty nabídky, v nichž výrobky nebo služby nesplňují tyto charakteristiky a požadavky zadavatel ze zadávacího řízení vyloučí pro nesplnění zadávacích podmínek.

V případě veřejných zakázek, jejichž předmětem bude nákup úklidových prostředků a pomůcek můžeme předmět veřejné zakázky definovat například níže uvedenými způsoby:

Příklad 1 – Zadavatel požaduje pouze ekologicky šetrné úklidové prostředky

Předmět zakázky:	Nákup ekologicky šetrných úklidových prostředků
Jedna z technických podmínek, která bude zapracována jako zadávací podmínka v rámci definice předmětu veřejné zakázky:	Veškeré zadavatelem požadované výrobky musí splňovat kritéria ekologické šetrnosti definovaná buď Ministerstvem životního prostředí v požadavcích pro propůjčení ochranné známky „Ekologicky šetrný výrobek“ č. 07-2006 pro tekuté čisticí přípravky a č. 03-2006 pro prací prostředky pro textilie, nebo rovnocennými směnicemi jiných národních systémů ekoznačení v Evropě pro tyto kategorie produktů, včetně kritérií ekoznačky EU („The Flower“).
Ověření:	Produkty s ekoznačkou „Ekologicky šetrný výrobek“ nebo „The Flower“ i čistá voda a 8% roztok kyseliny octové jsou považovány za splňující tuto podmínku. Dodavatel může prokázat splnění těchto požadavků i jiným vhodným způsobem (např. předložením výsledků nezávislé kvalitativní a kvantitativní analýzy chemického složení výrobku).

Příklad 2 – zadavatel požaduje určitý podíl ekologicky šetrných produktů

Předmět zakázky:	Nákup úklidových prostředků, z nich určitý podíl musí splňovat kritéria ekologické šetrnosti
Jedna z technických podmínek, která bude zapracována jako zadávací podmínka v rámci definice předmětu veřejné zakázky:	X % ze zadavatelem požadované výrobků musí splňovat kritéria ekologické šetrnosti definovaná buď Ministerstvem životního prostředí v požadavcích pro propůjčení ochranné známky „Ekologicky šetrný výrobek“ č. 07-2006 pro tekuté čisticí přípravky a č. 03-2006 pro prací prostředky pro textilie, nebo rovnocennými směnicemi jiných národních systémů ekoznačení v Evropě pro tyto kategorie produktů, včetně kritérií ekoznačky EU („The Flower“).
Ověření:	Produkty s ekoznačkou „Ekologicky šetrný výrobek“ nebo „The Flower“ i čistá voda a 8% roztok kyseliny octové jsou považovány za splňující tuto podmínku. Dodavatel může prokázat splnění těchto požadavků i jiným vhodným způsobem (např. předložením výsledků nezávislé kvalitativní a kvantitativní analýzy chemického složení výrobku).

V případě veřejných zakázek, jejichž předmětem bude úklid, můžeme předmět veřejné zakázky definovat například níže uvedeným způsobem:

Příklad 3 – Poptávání ekologicky šetrného úklidu

Předmět zakázky:	Poskytování ekologicky šetrného úklidu
Formulace technických a jiných zadávacích podmínek:	Provádění úklidových služeb se bude řídit standardy a popisy provádění úklidu uvedenými v příloze 11 a v příloze 10 zadávací dokumentace. Mezi hlavní zásady provádění úklidu patří použití chemických a desinfekčních prostředků pouze v míře nezbytně nutné pro splnění hygienických norem a maximální důraz na využití

působení teploty, mechanického působení a doby působení. Dodavatel úklidových služeb se zavazuje při zajištění veřejné zakázky používat ekologicky šetrné a zdravotně nezávadné úklidové prostředky a materiál. O tomto uchazeč učiní ve své nabídce prohlášení.

V případě nedodržení uvedených standardů a popisů provádění úklidu nebo v případě nepoužívání ekologicky šetrných a zdravotně nezávadných úklidových prostředků má zadavatel právo požadovat smluvní pokutu za hrubé porušení smluvních podmínek, jejíž výši v Kč za každé nedodržení nebo za každé porušení uchazeč (dále též „dodavatel“) ve své nabídce navrhne. Dodavatel má povinnost tuto smluvní pokutu uhradit do 15 kalendářních dnů ode dne doručení výzvy zadavatele. Pokud se dodavatel v jednom kalendářním roce dopustí počtvrté hrubého porušení smluvních podmínek spočívajícího v nedodržení uvedených standardů a popisů provádění úklidu nebo v nepoužívání ekologicky šetrných a zdravotně nezávadných úklidových prostředků může zadavatel odstoupit od smlouvy. Dodavateli v tomto případě nenáleží žádné odškodnění.

b) Zohlednění požadavků ekologické způsobilosti dodavatele v rámci technických kvalifikačních předpokladů

Zákon o veřejných zakázkách přísně rozlišuje mezi požadavky vztahujícími se ke způsobilosti dodavatele a požadavky upravujícími předmět plnění veřejné zakázky a podmínky, za nichž bude předmět veřejné zakázky realizován. Požadavky vztahující se na způsobilost dodavatele jsou tzv. kvalifikační předpoklady, které zadavatel musí vymežit v oznámení nebo výzvě o zahájení zadávacího řízení a dále je může zpřesnit v zadávací nebo kvalifikační dokumentaci. Prostřednictvím kvalifikačních předpokladů zadavatel vymezuje okruh dodavatelů, kteří se mohou o veřejnou zakázku ucházet a následně ji realizovat. Zkušenost zadavatele, jakož i jeho materiálně technické vybavení nebo dispozice odborně způsobilým personálem je předmětem tzv. technických kvalifikačních předpokladů.

Zákon o veřejných zakázkách technické kvalifikační předpoklady člení dle druhu předmětu veřejné zakázky na technické kvalifikační předpoklady pro plnění veřejné zakázky na dodávky, technické kvalifikační předpoklady pro plnění veřejné zakázky na služby a na technické kvalifikační předpoklady pro plnění veřejné zakázky na stavební práce. Pro účely tohoto průvodce dále upozorníme na ty technické kvalifikační předpoklady, které může zadavatel využít v případě formulace zadávacích podmínek k veřejným zakázkám na dodávky úklidových prostředků a na poskytnutí úklidových služeb, jejichž dodavatelé by měli splňovat předpoklady jakési ekologické způsobilosti.

Pro úplnost je třeba dodat, že zákon o veřejných zakázkách ve vztahu k těmto technickým kvalifikačním předpokladům stanovuje výčet dokladů, které zadavatel může k jejich prokázání požadovat, přičemž tento výčet je úplný, tzn. že zadavatel si může z výčtu vybrat vhodné doklady k prokázání technických kvalifikačních předpokladů, ale nemůže požadovat doklady, které nejsou zákonem k prokázání technických kvalifikačních předpokladů stanovené. Navíc zadavatel má povinnost ve

vztahu k jednotlivým technickým kvalifikačním předpokladům stanovit rozsah požadovaných informací a dokladů, uvést způsob prokázání splnění těchto kvalifikačních předpokladů a vymezit minimální úroveň těchto kvalifikačních předpokladů, odpovídající druhu, rozsahu a složitosti předmětu plnění veřejné zakázky.

Následující příklady vymezení vhodných technických kvalifikačních předpokladů vyjadřujících ekologickou způsobilost dodavatele jsou pouze názorné.

Příklad 4 V případě veřejných zakázek na dodávky může zadavatel požadovat tyto technické kvalifikační předpoklady, které vyjadřují ekologickou způsobilost dodavatele:

• Dle § 56 odst. 1 písm. a) zákona

Rozsah požadovaných informací a dokladů:

Dodavatel předloží seznam významných dodávek realizovaných dodavatelem v posledních 3 letech s uvedením jejich rozsahu a doby poskytnutí; přílohou tohoto seznamu musí být:

- osvědčení vydané veřejným zadavatelem, pokud bylo zboží dodáno veřejnému zadavateli, nebo
- osvědčení vydané jinou osobou, pokud bylo zboží dodáno jiné osobě než veřejnému zadavateli, nebo
- čestné prohlášení dodavatele, pokud bylo zboží dodáno jiné osobě než veřejnému zadavateli a není-li současně možné osvědčení podle bodu 2 od této osoby získat z důvodů spočívajících na její straně.

Způsob prokázání splnění kvalifikačního předpokladu:

Předložení dokumentů, z nichž bude zřejmé splnění níže vymezené úrovně kvalifikačního předpokladu.

Pokud není dodavatel z objektivních důvodů schopen prokázat splnění technických kvalifikačních předpokladů způsobem stanoveným zadavatelem, je oprávněn je prokázat i jiným rovnocennými doklady, avšak veřejný zadavatel má právo z objektivních důvodů tyto jiné doklady odmítnout.

Vymezení minimální úrovně kvalifikačního předpokladu odpovídající druhu, rozsahu složitosti předmětu plnění veřejné zakázky:

Dodavatel splňuje technický kvalifikační předpoklad, pokud v seznamu významných dodávek realizovaných v posledních 3 letech uvede, že realizoval alespoň 4 významné dodávky, jejichž předmětem byla dodávka ekologicky šetrných úklidových a hygienických prostředků a z nichž každá byla v minimálním finančním objemu 1 mil. Kč za 1 rok pro 1 objednatele.

• Dle § 56 odst. 1 písm. e) zákona

Rozsah požadovaných informací a dokladů:

Dodavatel předloží popisy zboží určeného k dodání. Dodavatel ke

každému druhu výrobku určenému k dodání předloží popis, z něhož bude vyplývat, že výrobek splňuje kritéria ekologické šetrnosti v souladu se směrnicí č. 07-2006 pro tekuté čisticí přípravky a č. 03-2006 pro prací prostředky pro textilie, nebo rovnocennými směrnici jiných národních systémů ekoznačení v Evropě pro tyto kategorie produktů, včetně kritérií ekoznačky EU („The Flower“).

Způsob prokázání splnění kvalifikačního předpokladu:

Dodavatel prokáže splnění technického kvalifikačního předpokladu předložením popisu dle předchozího odstavce.

Pokud není dodavatel z objektivních důvodů schopen prokázat splnění technických kvalifikačních předpokladů způsobem stanoveným zadavatelem, je oprávněn je prokázat i jiným rovnocennými doklady, avšak veřejný zadavatel má právo z objektivních důvodů tyto jiné doklady odmítnout.

Vymezení minimální úrovně kvalifikačního předpokladu odpovídající druhu, rozsahu složitosti předmětu plnění veřejné zakázky:

Dodavatel splňuje technický kvalifikační předpoklad, pokud z předložených popisů bude zřejmé, že zboží určené k dodání splňuje kritéria ekologické šetrnosti v souladu se směrnicí č. 07-2006 pro tekuté čisticí přípravky a č. 03-2006 pro prací prostředky pro textilie, nebo rovnocennými směrnici jiných národních systémů ekoznačení v Evropě pro tyto kategorie produktů, včetně kritérií ekoznačky EU („The Flower“).

• **Dle § 56 odst. 1 písm. f) zákona**

Rozsah požadovaných informací a dokladů:

Dodavatel předloží doklad prokazující shodu požadovaného výrobku vydaný příslušným orgánem, tj. prohlášení výrobce o shodě.

Způsob prokázání splnění kvalifikačního předpokladu:

Dodavatel prokáže splnění technického kvalifikačního předpokladu předložením dokumentu dle předchozího odstavce, z něhož bude patrné splnění níže vymezené úrovně kvalifikačního předpokladu.

Pokud není dodavatel z objektivních důvodů schopen prokázat splnění technických kvalifikačních předpokladů způsobem stanoveným zadavatelem, je oprávněn je prokázat i jiným rovnocennými doklady, avšak veřejný zadavatel má právo z objektivních důvodů tyto jiné doklady odmítnout.

Vymezení minimální úrovně kvalifikačního předpokladu odpovídající druhu, rozsahu složitosti předmětu plnění veřejné zakázky:

Dodavatel splňuje technický kvalifikační předpoklad, pokud na zboží určené k dodání vystaví výrobce prohlášení o shodě.

Příklad 5 V případě veřejných zakázek na služby může zadavatel požadovat tyto technické kvalifikační předpoklady, které vyjadřují ekologickou způsobilost dodavatele:

• **Dle § 56 odst. 2 písm.a) zákona**

Rozsah požadovaných informací a dokladů:

Dodavatel předloží seznam významných služeb realizovaných dodavatelem v posledních 3 letech s uvedením jejich rozsahu a doby poskytnutí; přílohou tohoto seznamu musí být:

- osvědčení vydané veřejným zadavatelem, pokud byly služby poskytovány veřejnému zadavateli, nebo
- osvědčení vydané jinou osobou, pokud byly služby poskytovány jiné osobě než veřejnému zadavateli, nebo
- čestné prohlášení dodavatele, pokud byly služby poskytovány jiné osobě než veřejnému zadavateli a není-li současně možné osvědčení podle bodu 2 od této osoby získat z důvodů spočívajících na její straně.

Způsob prokázání splnění kvalifikačního předpokladu:

Dodavatel prokáže splnění technického kvalifikačního předložením dokumentů, z nichž bude zřejmé splnění níže vymezené úrovně kvalifikačního předpokladu.

Pokud není dodavatel z objektivních důvodů schopen prokázat splnění technických kvalifikačních předpokladů způsobem stanoveným zadavatelem, je oprávněn je prokázat i jiným rovnocennými doklady, avšak veřejný zadavatel má právo z objektivních důvodů tyto jiné doklady odmítnout.

Vymezení minimální úrovně kvalifikačního předpokladu odpovídající druhu, rozsahu složitosti předmětu plnění veřejné zakázky dle § 56 odst. 7 písm. c) zákona:

Dodavatel splňuje technický kvalifikační předpoklad, pokud v seznamu významných služeb poskytovaných v posledních 3 letech uvede, že realizoval alespoň 2 služby, jejichž předmětem bylo poskytování úklidových služeb prováděných ekologicky šetrným způsobem.

• **Dle § 56 odst. 2 písm. f) zákona**

Rozsah požadovaných informací a dokladů:

Dodavatel předloží doklad prokazující zavedení opatření v oblasti řízení z hlediska ochrany životního prostředí, která bude dodavatel schopen použít při plnění veřejné zakázky. Dodavatel předloží doklad o registraci v systému řízení a auditu z hlediska ochrany životního prostředí (EMAS) nebo certifikát řízení z hlediska ochrany životního prostředí dle norem řady ISO 14 001.

Způsob prokázání splnění kvalifikačního předpokladu:

Dodavatel předloží doklad dle předchozího odstavce, z něhož bude

zřejmé splnění níže vymezené úrovně kvalifikačního předpokladu.

Dodavatel předloží doklad o registraci v systému řízení a auditu z hlediska ochrany životního prostředí (EMAS)/certifikát řízení z hlediska ochrany životního prostředí dle norem řady ISO 14 001 v oboru

Zadavatel uzná rovnocenné doklady vydané v členském státě Evropské unie. Zadavatel uzná rovněž jiné doklady o rovnocenných opatřeních.

Pokud není dodavatel z objektivních důvodů schopen prokázat splnění technických kvalifikačních předpokladů způsobem stanoveným zadavatelem, je oprávněn je prokázat i jiným rovnocennými doklady, avšak veřejný zadavatel má právo z objektivních důvodů tyto jiné doklady odmítnout.

Vymezení minimální úrovně kvalifikačního předpokladu odpovídající druhu, rozsahu složitosti předmětu plnění veřejné zakázky:

Dodavatel splňuje technický kvalifikační předpoklad, pokud je registrován v systému řízení a auditu z hlediska ochrany životního prostředí (EMAS) nebo je držitelem certifikátu řízení z hlediska ochrany životního prostředí dle norem řady ISO 14 001 v oblasti provádění úklidových služeb.

• **Dle § 56 odst. 2 písm. h) zákona**

Rozsah požadovaných informací a dokladů:

Dodavatel předloží přehled nástrojů či pomůcek v podobě přehledu úklidových prostředků, které bude mít dodavatel při plnění veřejné zakázky k dispozici a bude při plnění veřejné zakázky používat.

Způsob prokázání splnění kvalifikačního předpokladu:

Dodavatel předloží přehled dle předchozího odstavce, z něhož bude zřejmé splnění níže vymezené úrovně kvalifikačního předpokladu.

Pokud není dodavatel z objektivních důvodů schopen prokázat splnění technických kvalifikačních předpokladů způsobem stanoveným zadavatelem, je oprávněn je prokázat i jiným rovnocennými doklady, avšak veřejný zadavatel má právo z objektivních důvodů tyto jiné doklady odmítnout.

Vymezení minimální úrovně kvalifikačního předpokladu odpovídající druhu, rozsahu složitosti předmětu plnění veřejné zakázky:

Dodavatel splňuje technický kvalifikační předpoklad, pokud z přehledu úklidových prostředků, které bude mít pro plnění veřejné zakázky k dispozici a které bude při plnění veřejné zakázky používat pro úklid a mytí podlah, nábytku, oken a praní záclon bude min. 90 % prostředků splňujících kritéria ekologické šetrnosti v souladu se směrnicí č. 07-2006 pro tekuté čisticí přípravky a č. 03-2006 pro prací prostředky pro textilie, nebo rovnocennými směrnici jiných národních systémů ekoznačení v Evropě pro tyto kategorie produktů, včetně kritérií ekoznačky EU („The Flower“).

c) Zohlednění ekologické šetrnosti v rámci stanovení hodnotících kritérií pro zadání veřejné zakázky

Bude-li zadavatel v rámci hodnocení nabídek zohledňovat kritéria ekologické šetrnosti musí si jako základním kritériem pro zadání veřejné zakázky stanovit ekonomickou výhodnost nabídky. Ekonomickou výhodnost nabídky zadavatel definuje prostřednictvím tzv. dílčích hodnotících kritérií, k nimž má povinnost přiřadit váhu dle významu, který dílčímu kritériu přisuzuje. Zadavatel v rámci dílčích hodnotících kritérií může stanovit jedno nebo více kritérií zohledňujících ekologickou šetrnost. Dílčí hodnotící kritéria se vždy musí vztahovat k nabízenému plnění veřejné zakázky. Zadavatel má povinnost uvést dílčí kritéria hodnocení v oznámení nebo výzvě o zahájení zadávacího řízení nebo v zadávací dokumentaci. Vedle uvedení výčtu dílčích kritérií hodnocení musí zadavatel v zadávací dokumentaci zároveň uvést způsob, jakým bude dle daného kritéria hodnotit nabídky. Zadavatel musí v rámci popisu dílčích kritérií hodnocení a způsobu jejich hodnocení v zadávací dokumentaci poskytnout dodavatelům takové informace, aby všichni byli schopni podat vzájemně porovnatelné nabídky a zároveň všichni měli rovné šance podat nabídku s nadějí na nejvyšší ohodnocení.

Příklad 6 – Dílčí hodnotící kritéria pro nákup ekologicky šetrných úklidových prostředků

Předmět zakázky:	Nákup úklidových prostředků s upřednostněním výrobků splňujících kritéria ekologické šetrnosti
Základní hodnotící kritérium:	Ekonomická výhodnost nabídky
Způsob hodnocení nabídek:	<p>Pro hodnocení nabídek použije hodnotící komise bodovací stupnici v rozsahu 0 až 100. Každé jednotlivé nabídce je dle dílčího kritéria přidělena bodová hodnota, která odráží úspěšnost předmětné nabídky v rámci dílčího kritéria.</p> <p>Pro číselně vyjádřitelná kritéria, pro která má nejvhodnější nabídka maximální hodnotu získá hodnocená nabídka bodovou hodnotu, která vznikne násobkem 100 a poměru hodnoty nabídky k hodnotě nejvhodnější nabídky.</p> <p>Pro číselně vyjádřitelná kritéria, pro která má nejvhodnější nabídka minimální hodnotu získá hodnocená nabídka bodovou hodnotu, která vznikne násobkem 100 a poměru hodnoty nejvhodnější nabídky k hodnocené nabídce.</p> <p>Takto přiřazené hodnoty budou následně převáženy příslušnými vahami jednotlivých kritérií.</p> <p>Jako ekonomicky nejvhodnější bude vyhodnocena ta nabídka, která získá nejvyšší součet všech převážených bodů.</p>
Dílčí kritéria hodnocení:	
<i>Nabídková cena:</i> (váha 60 %)	Hodnocená nabídka získá bodovou hodnotu, která vznikne násobkem 100 a poměru hodnoty nejvhodnější nabídky k hodnocené nabídce.

<i>Ekologická šetrnost produktů:</i> (váha 40%)	Hodnocená nabídka získá bodovou hodnotu, která vznikne násobkem 100 a poměru hodnoty hodnocené nabídky k nejhodnější nabídce. 100 bodů získá nabídka s nejvyšším poměrným objemem výrobků splňujících kritéria ekologické šetrnosti definovaná Ministerstvem životního prostředí v požadavcích pro propůjčení ochranné známky „Ekologicky šetrný výrobek“ ve směrnici č. 07-2006 pro tekuté čisticí přípravky a č. 03-2006 pro prací prostředky pro textilie nebo rovnocennými směrnici jiných národních systémů ekoznačení v Evropě pro tyto kategorie produktů, včetně kritérií ekoznačky EU („The Flower“).
--	--

Příklad 7 – Dílčí hodnotící kritéria pro nákup ekologicky šetrných úklidových služeb

Předmět zakázky:	Zakázka na ekologický úklid
Základní hodnotící kritérium:	Ekonomická výhodnost nabídky
Způsob hodnocení nabídek:	<p>Pro hodnocení nabídek použije hodnotící komise bodovací stupnici v rozsahu 0 až 100. Každé jednotlivé nabídce je dle dílčího kritéria přidělena bodová hodnota, která odráží úspěšnost předmětné nabídky v rámci dílčího kritéria.</p> <p>Pro číselně vyjádřitelná kritéria, pro která má nejhodnější nabídka maximální hodnotu získá hodnocená nabídka bodovou hodnotu, která vznikne násobkem 100 a poměru hodnoty nabídky k hodnotě nejhodnější nabídky.</p> <p>Pro číselně vyjádřitelná kritéria, pro která má nejhodnější nabídka minimální hodnotu získá hodnocená nabídka bodovou hodnotu, která vznikne násobkem 100 a poměru hodnoty nejhodnější nabídky k hodnocené nabídce.</p> <p>Takto přiřazené hodnoty budou následně převáženy příslušnými vahami jednotlivých kritérií.</p> <p>Jako ekonomicky nejhodnější bude vyhodnocena ta nabídka, která získá nejvyšší součet všech převážených bodů.</p> <p>Pro kritéria, která nelze vyjádřit číselně, sestaví hodnotící komise pořadí nabídek od nejhodnější k nejméně vhodné a přiřadí nejhodnější nabídce 100 bodů a každé následující nabídce přiřadí takové bodové ohodnocení, které vyjadřuje míru splnění dílčího kritéria ve vztahu k nejhodnější nabídce. Své bodové hodnocení u každé hodnocené nabídky dle kritéria, které nelze vyjádřit číselně, hodnotící komise slovně odůvodní.</p>
Dílčí kritéria:	
<i>Nabídková cena:</i>	Hodnocená nabídka získán bodovou hodnotu, která

(váha 60 %)	vznikne násobkem 100 a poměru hodnoty nejvhodnější nabídky k hodnocené nabídce.
<i>Ekologická šetrnost metod úklidu navržených uchazečem pro realizaci veřejné zakázky (váha 20%)</i>	Podstatou uchazečem navržených metod provádění ekologicky šetrného úklidu je z důvodu snížení negativních dopadů na životní prostředí a zdraví úklidového personálu a osob přebývajících v uklízených prostorách minimalizovat použití chemických a desinfekčních prostředků na míru nezbytnou pro splnění hygienických standardů a maximalizovat důraz na využití působení teploty, mechanického působení a doby působení. Uchazeč ve své nabídce doloží popis úklidových metod využívaných při realizaci veřejné zakázky v celém zadavatelem stanoveném rozsahu plnění veřejné zakázky. Hodnotící komise sestaví pořadí nabídek od nejvhodnější k nejméně vhodné a přiřadí nejvhodnější nabídce 100 bodů a každé následující nabídce přiřadí takové bodové ohodnocení, které vyjadřuje míru splnění dílčího kritéria ve vztahu k nejvhodnější nabídce. Své bodové hodnocení u každé hodnocené nabídky hodnotící komise slovně odůvodní.
<i>Výše smluvní pokuty za hrubé porušení smluvních podmínek spočívající v nedodržení uvedených standardů a popisů provádění úklidu nebo v nepoužívání ekologicky šetrných a zdravotně nezávadných úklidových prostředků v Kč za každé nedodržení nebo za každé porušení (celková váha 20%)</i>	Hodnocená nabídka získá bodovou hodnotu, která vznikne násobkem 100 a poměru hodnoty hodnocené nabídky k nejvhodnější nabídce. 100 bodů získá nabídka s nejvyšší navrženou výší pokuty za hrubé porušení smluvních podmínek spočívající v nedodržení uvedených standardů a popisů provádění úklidu nebo v nepoužívání ekologicky šetrných a zdravotně nezávadných úklidových prostředků v Kč za každé nedodržení nebo za každé porušení.

Poznámka: Tato problematika byla též zpracována v samostatném průvodci zeleným nakupováním úklidových a čisticích produktů a úklidových služeb v České republice, který je také výstupem tohoto projektu.

Závěr

Dostupnost a nabídka ekologicky šetrnějších výrobků – čisticích prostředků i pomůcek – je relativně vysoká a z tohoto pohledu by také zavádění ekologicky šetrného úklidu mělo být relativně snadné. Počet produktů s certifikátem Ekologicky šetrný výrobek není vysoký, ale jinak s použitím jednoduchých kritérií není problém si ekologicky šetrnější – i když necertifikované – prostředky obstarat. Při snaze vypracovat podrobná hodnotící kritéria se ukázalo, že při jejich uplatňování je nutná spolupráce s odborníkem a běžný spotřebitel je může využít jen v omezené míře. Jejich plnohodnotné využití by vyžadovalo pravidelné hodnocení výrobků a aktualizaci hodnocení s čímž je nevyhnutelně spojena potřeba dalších lidských i finančních zdrojů. Jako autoritativní měřítko ekologické

šetrnosti proto doporučujeme považovat kritéria ve směrnicích Agentury pro ekologicky šetrné výrobky pro udělení certifikátu „Ekologicky šetrný výrobek nebo směrnice jiné evropské vládní agentury pro environmentální značení výrobků.

Kapitola o výběrových řízeních se zabývá jen dílčími aspekty vypracování zadávací dokumentace se zaměřením na zahrnutí kritérií ekologické šetrnosti poptávaného zboží či služeb.

Další doporučené zdroje informací

1. Kupujte zeleně! - Příručka pro zadávání veřejných zakázek šetrných k životnímu prostředí. Evropská komise, 2004
<<http://europa.eu/comm/environment/gpp/pdf/gpphandbook.pdf>>
2. Nakupujte zeleně. STEP, 2005
3. Příručka environmentálneho čistenia. Ekoporadňa Živica, 2006
4. ÖKOlogisch Reinigen. Verband der österreichischen Umweltberatungstellen, Wien, 2000
5. Hrubý, P.: Příručka pro zelené nakupování v obcích. Rosa, o.p.s., České Budějovice 2006
6. Ekologicky šetrný, ekonomicky přínosný provoz kanceláří. Ústav pro ekopolitiku, 2006
7. Zelené úřadování [online]. Síť ekologických poraden (STEP), Dostupné z WWW: <<http://www.zeleneuradovani.cz/>>
8. iVZ.cz - www.verejnezakazky.cz [online]. Advokátní kancelář JUDr. Jaroslava Bursíka, Dostupné z WWW: <http://www.verejnezakazky.cz/>

Příloha 1: Metodika hodnocení čisticích prostředků

(na základě konzultace s P. Pitterem)

Hodnocení ekologické šetrnosti čisticích a úklidových prostředků, které nemají certifikát Ekologicky šetrný výrobek ani certifikát jiného systému environmentálního značení výrobků.

Cíl hodnocení

Posoudit dopad na životní prostředí a lidské zdraví u těch čisticích a úklidových přípravků, u kterých tak nelze usoudit podle environmentálního značení výrobků (výrobky s označením „Ekologicky šetrný výrobek“, „The Flower“ nebo označením jiného vládního systému environmentálního značení výrobků jsou automaticky pokládány za šetrnější k ŽP a lidskému zdraví.). Cílem tohoto posouzení je usnadnit orientaci v nabídce čisticích prostředků spotřebitelům, kteří chtějí používat ekologicky šetrnější produkty a nejsou pro ně dostupné výrobky s „ekoznačkou“. Předmětem hodnocení jsou produkty pro malospotřebitele.

Hodnocení se provádí na základě údajů obsažených v bezpečnostních listech

výrobků: složení a R-věty na výrobek se vztahující. Klasifikace jednotlivých látek vychází z kritérií pro hodnocení pracích a čisticích prostředků rakouské organizace „die umweltberatung“, směrnic MŽP a EU pro hodnocení ekologické šetrnosti této skupiny produktů a konzultací těchto podkladů s odborníky Vysoké školy chemicko-technologické v Praze (prof. Ing. Pavel Pitter, DrSc.).

Způsob hodnocení látek v přípravcích obsažených

- látky označeny **tučně: nežádoucí**

(EDTA a její soli, adukty alkylfenolů s ethylenoxidem, alkylfenolderiváty, nitriloacetát (NTA), tenzidy neobsažené v DID-listu, azobarviva, látky s R-větami: R – 45, 46, 60-64 + látky označené červeně v tabulkách v příloze)

- **látky označeny kurzívou:** znamená to, že přípravek, který je obsahuje, lze z hlediska ekologické šetrnosti považovat za **ekologicky přípustný, ale s výhradami** (viz níže - hodnocení)

Látky označené žlutě patřící do skupin zmíněné v poznámkách je třeba hodnotit individuálně - v některých případech mohou být pro funkčnost výrobků nezbytné a vyskytují se v nízkých koncentracích, apod.

(viz. látky označené žlutě v tabulkách v příloze)

1. látky ostatní

Metodika hodnocení

d) Dle bezpečnostního listu výrobku porovnat látky uvedené ve složení se seznamem v pasáži „Způsob hodnocení látek v přípravcích obsažených“, zařadit je do jedné z uvedených kategorií. Pro posouzení tenzidů použít DID-list. Ty, jejichž aerobní biologická rozložitelnost je dobrá (R – readily biodegradable) lze považovat ve smyslu tohoto hodnocení za látky ostatní. Ty, jež jsou hodnoceny jako potenciálně biologicky rozložitelné (I – inherently biodegradable) nebo netestované (O) lze považovat ve smyslu tohoto hodnocení za „ekologicky přípustné s výhradami“. Látky označené jako persistentní (P) jsou považovány za nežádoucí.

e) Obdobně provést hodnocení R-vět – dle pasáže „Způsob hodnocení látek...“.

f) Podle počtu látek zařazených do jednotlivých kategorií (A, B, nebo C) vyhodnotit ekologickou šetrnost celého výrobku dle následujících kritérií.

g) Hodnocení zaznamenat do tabulky v souboru Prostredky seznam.xls v listu „Seznam“, do sloupce „Hodnocení“. Do sloupce Důvod hodnocení uvést v případě hodnocení C uvést aspoň jednu látku nežádoucí, které výrobek obsahuje, v případě hodnocení B alespoň dvě látky ve složení výrobku, které jsou přípustné s výhradami.

- **(C) nežádoucí:** obsahuje alespoň jednu nežádoucí látku
- **(B) přípustné s výhradami:** neobsahuje žádnou látku nepřipustnou, ale některé látky, které nemají na ŽP tak nepříznivý vliv jako nepřipustné a/nebo jsou nahraditelné ještě šetrnějšími alternativami
- **(A) „ekologicky šetrné“:** obsahuje látky nezávadné nebo jen s mírným dopadem na ŽP

- „nehodnoceno“: v případě, že bezpečnostní list neobsahuje dost informací o chemickém složení výrobku, nebo není známo, jak jednotlivé složky hodnotit

Poznámky:

- org. rozpouštědla posuzovat individuálně s ohledem na to, které se v přípravcích skutečně vyskytují a v (označená žlutě), podle typu produktu používat kritéria pro malospotřebitele a velkospotřebitele
 - kyseliny označená žlutě – posuzovat individuálně
 - Estery kyseliny fosforečné – individuálně (viz 2)
 - Přídavné látky – individuálně (viz 2)
2. Pokud výrobek obsahuje látky spadající do skupin uvedených v poznámkách (výše), zaznamenat ji v souboru Prostředky_seznam.xls v listu „Sporné látky“ do tabulky. Tyto případy poté konzultovat s prof. P. Pitterem. Takto zaznamenat i látky, které v kritériích nejsou vůbec uvedeny. Takové prosím v tabulce označte kurzívou.
 3. Hodnocení zaznamenat do tabulky se seznamem čisticích prostředků do zvláštního sloupce.

Klasifikace ekologické šetrnosti jednotlivých látek

Alkálie
hydrogenuhličitan sodný, hydrogenuhličitan draselný, uhličitan sodný (soda), uhličitan draselný (potaš), metakřemičitan sodný
KOH, NaOH
ammoniak, volný mono- nebo triethanolamin
diethanolamin
Bělicí činidla
peruhličitan
<i>peroxid vodíku</i>
<i>perboritan</i>
bělicí činidla na bázi chloru
Ztužovadla
zeolity, citrany, glukonáty
křemičitan sodný šupinkový, dikřemičitan sodný
polykarboxyláty
NTA
fosforečnany
EDTA
Organická rozpouštědla
Celkový obsah

Skupina 1:

Aceton (67-64-1), butyrolacton (96-48-0), diethylenglykoldibutylether (112-73-2), dipropylenglykol (110-98-5), ethanol (64-17-5), ethylendiglykol (111-90-0), isopropylalkohol (67-63-0), propanol (71-23-8), propylenglykol (57-55-6), propylenglykolbutylether (5131-66-8)

Skupina 2 – produkty pro malospotřebitele:

1-methoxypropanol-2, alifatické uhlovodíky, benzíny prosté aromátů, dipropylenglykolmonomethylether, isobutanol, N-methyl-2-pyrrolidon

Skupina 2 – produkty pro velkospotřebitele:

alifatické uhlovodíky, benzín prostý aromátů, 1-butanol (71-36-3), butyldiglykol (112-34-5), butylenglykolacetat (112-07-2), diethylenglykol (111-46-6), dipropylenglykolmonomethylether (34590-94-8), iso-butanol (78-92-2), 1-methoxypropanol-2 (107-98-2), 1-methoxy-2-propylacetat (108-65-6), N-methyl-2-pyrrolidon (872-50-4), **terpentinový olej (8006-64-2)**

Skupina 3 – pro malospotřebitele:

benzín, 2-methoxypropanol-1, diethanolamin, aromatické uhlovodíky, butylenglykol, methanol, ethylenglykol, ethylenglykolacetat, halogenované organické sloučeniny, methyldiglykol, methylglykol, methylglykolacetat, terpentýnový olej

Skupina 3 – produkty pro velkospotřebitele:

aromatické uhlovodíky, benzylalkohol (100-51-6), *butylenglykol (111-76-2)*, **diethanolamin (111-42-2)**, diethylenglykoldimethylether (111-96-6), diethylenglykolmonomethylether (111-77-3), **ethylenglykol (107-21-1)**, ethylglykol (110-80-5), ethylglykolacetat (111-15-9), **halogenované organické sloučeniny**, hexylenglykol (107-41-5), **methanol (67-56-1)**, 2-methoxypropanol-1 (1589-47-5), **methyldiglykol (111-77-3)**, **methylglykol (109-86-4)**, **methylglykolacetat (110-49-6)**, **terpentinový olej**

Neutrální soli

Chlorid draselný, chlorid vápenatý, chlorid sodný, síran sodný, síran hořečnatý, křemičitan hořečnatý

Účinné složky prostředků osobní hygieny

přírodní vosky a pryskyřice, polymery prosté sloučenin kovů

Kyseliny

Kyselina jablečná, vinná, glukonová, citronová

mléčná (hydroxypropionová),

octová, glykolová (hydroxyoctová), amidosulfonová, hydrogensíran sodný

kyselina fosforečná, glyoxalová, šťavelová, boritá

mravenčí, chlorovodíková, sírová

dusičná

Změkčovadla

Ftaláty

Estery kyseliny fosforečné

Přídavné látky (aditiva)

Enzymy

Vonné látky obecně

<i>amylcinnamal (122-40-7), amylcinnamylalkohol (101-85-9), anisylalkohol (105-13-5), benzylalkohol (100-51-6), benzylbenzoat (120-51-4), benzylcinnamat (103-41-3), benzylsalicylat (118-58-1), 2-(4-tert-butylbenzyl) propionaldehyd (80-54-6), cinnamylalkohol (104-54-1), cinnamal (skořicový aldehyd) (104-55-2), citral (5392-40-5), citronellool (106-22-9), kumarin (91-64-5), eugenol (97-53-0), farnesol (4602-84-0), geraniol (106-24-1), hexylcinnamaldehyd (101-86-0), d-limonen (5989-27-5), hydroxycitronellal (107-75-5), hydroxy-methylpentylcyclohexencarboxaldehyd (31906-04-4), isoeugenol (97-54-1), linalool (78-70-6), methylheptilcarbonat (111-12-6), 3-methyl-4-(2,6,6-trimethyl-2-cyclohexen-1-yl)-3-buten-2-on (127-51-5), extrakty z dubové kůry (Eichenmoosextrakt) (90028-68-5), extrakt ze stromové kůry (Baummoosextrakt) (90028-67-4)</i>
<i>Paradichlorbenzen, nitroderiváty a polycyklické deriváty mošusu (pižma)</i>
Azobarviva
Desinfekční látky
Formaldehyd a jeho deriváty, halogenované organické sloučeniny¹, kvarterní amoniové sloučeniny, biquanidin
<i>Kyselina sorbová a její soli, kyselina benzoová a její soli, fenylmonoglykoether</i>
TAED (tetraacetylethylendiamin)
<i>CMC (karboxymethylcelulosa)</i>
PVP (polyvinylpyrrolidon)
<i>Optická zjasňovačla</i>
Tensidy obsahující fluor
<i>Mastné aminy</i>
Halogenované organické sloučeniny

¹ Výjimka: Chlorisothiazolinon je do 15 ppm hodnocen jako „málo zatěžující“.